Mimořádná příloha společnosti Člověk v tísni

MIGRACE A MÉDIA

Etnická média v USA zažívají boom

„Lidé je kupují hlavně kvůli zprávám, které ve většinových mediích nenajdou," říká novinář Sandip Roy z asociace New America Media

Strana III

ČTVRTEK 29. DUBNA 2010 KOMERČNÍ PŘÍLOHA

Vietnamci sledují ČT24

Kauzy z českých médií se řeší i ve vietnamských obchodech a restauracích

TOMÁŠ URBAN

Jaké mediální zvyky si Vietnamci přinášejí ze země původu? Znají česká média a mediální kauzy, sledují dění doma – a mají na to vůbec čas? Dlouho mě také zajímalo, co sleduje vietnamský obchodník z krámku v naší ulici. Vedle pokladny má stále otevřený notebook a ani při placení od něj nemůže odtrhnout oči. V rozhovorech s dvěma desítkami vietnamských obchodníků v tržnicích, restauracích a krámcích jsem se pokusil tyto hádanky rozlousknout.

Sedíme v levně, ale útulně zařízené domácí restauraci v srdci vietnamské tržnice Sapa v pražské Libuši. Majitelka mi co chvíli dolévá zelený čaj z velké umělohmotné termosky. „Z českých médií sleduje paní Thanh přes den ČT 24 a taky iDNES.cz a Lidovky.cz," tlumočí mi moje průvodkyně Xiem. „A večer se s rodinou všichni sejdou u hlavní zpravodajské relace České televize. Slova, kterým nerozumí, jim překládají děti."

Paní Thanh mi na otázky často odpovídá bez překladu a vietnamštinu občas proloží českým slovíčkem. V testu mediálních kauz projde bez zaškobrtnutí. Pandury, aféra Gross, blížící se volby – má přehled. Na vietnamský kanál VTV4, jinak v Sapě velmi sledovaný, se prý moc nedívá. „Je to politická propaganda," věcně konstatuje paní Thanh.

Běžně v trafikách je nenajdete, ale v pražské tržnici Sapa se vietnamské časopisy prodávají v každém druhém obchůdku Foto Petr Horčička

Čeština z večerníčků

Ve vedlejší restauraci za plechovou stěnou odkryjeme trochu jiný obrázek. Paní Huong je v Česku s rodinou pět let, jen o dva roky méně než její sousedka. Přesto nemá ani pasivní znalost češtiny a kromě vietnamské televize jiné médium nesleduje. Stejně je na tom i čtyřiadvacetiletý holič Tung.

V jeho miniaturním holičství najdete u stěny stojánek přetékající vietnamskými časopisy. Česky by se učil rád, ale nemá na jazykový kurz čas ani prostředky a ani neví, kde by ho měl hledat.

Majitel nedaleké herny, pan Quang, má k českým médiím o poznání bližší vztah. „Česky jsem se naučil sledováním televize a čtením novin," říká obstojnou češtinou. Několikrát se ujišťuji, že neabsolvoval ani sebekratší jazykový kurz.

„Nejvíc mi pomohl večerníček, tam se mluví pomalu a zřetelně," říká a přepíná dálkovým ovladačem kanály na širokoúhlém televizoru nad barem. „Sedím tu takhle celý den a sleduju zprávy na Nově, na Primě, Studio 6 na ČT 2, ale nejvíc ČT 24, která vysílá pořád. Poslouchám i rádio Kiss a Evropu 2," říká pan Quang. „Satelit od UPC už mám tři roky a internet taky, ale to tu má hodně lidí," říká a ukazuje přes sklo na střechy hal pokryté satelitními talíři.

Zní to překvapivě, ale zdá se, že české zpravodajství je pro velkou část Vietnamců v Sapě denní samozřejmostí. Vietnamisté a odborníci na mediální problematiku cizinců nad zjištěními udiveně kroutí hlavou. Podrobnější průzkum na toto téma ale chybí.

Procházíme obrovskou halou s prodejci drobné elektroniky, kýčovitými fontánkami, hračkami a dalším zbožím. Všude panuje čilý ruch. Zastavujeme se v jedné z prodejen textilu. Mladá Vietnamka se představuje jako Eva. Domluvíme se česky, i když s obtížemi.

Říká, že po každodenní porci zpráv z ČT 24, Událostí na ČT a zpráv na Nově sleduje filmy na Primě či Nově a občas si koupí Elle nebo Marii Claire. „Napište o Vietnamcích, jak tu žijeme – hodně věcí, co se o nás píše, je špatně," říká paní Eva a dává mi na sebe mail, abych jí mohl poslat hotový článek.

„Chci se odsud odstěhovat, Češi jsou rasisti," rozčiluje se mladý obchodník v nedaleké prodejně se slunečními brýlemi.

Pokračování na straně II

Stejný vývoj čeká i Česko

Libuše Černá
redaktorka
Radio Bremen

Každý čtvrtý obyvatel Německa je imigrant nebo z rodiny imigrantů pochází. V médiích se ale zástupci menšin objevují daleko méně často, než by to jejich počtu odpovídalo, a když, tak nejčastěji v souvislosti se sociálními problémy, nezaměstnaností nebo kriminalitou. Rozhlasové programy a časopisy zaměřené na migraci nemají příliš vysokou sledovanost, a tak jednostranný pohled médií příliš nevyvažují.

Podobnou situaci najdeme i v České republice, kde dnes žije skoro půl milionu lidí zahraničního původu. I zde je většina zpráv o cizincích negativní. Souvisí to samozřejmě se základním novinářským pravidlem: „špatná zpráva – dobrá zpráva". V případě cizinců a cizinek zaměření médií na problémy působí obzvlášť destruktivně. Jejich obraz se v očích veřejnosti velmi zplošťuje, což posiluje zažité předsudky, které vůči migrantům nemalá část „místních" chová.

Německá společnost a samotná média tento problém začala v poslední době brát vážně. Rozvinula se intenzivní debata a následují i konkrétní kroky, kterými média chtějí pokřivený obraz migrantů a migrantek ve společnosti korigovat. Svaz německých nakladatelů, velká vydavatelství, veřejnoprávní televizní a rozhlasové programy se nyní podílejí na tzv. národním plánu integrace. Mnohé instituce podepsaly protokol Charta rozmanitosti, kterým se zavazují přispět pozitivně k debatě o integraci a posílit hlas imigrantů v médiích i v redakcích.

Změny se samozřejmě neprosadí ze dne na den, je však dobré, že jejich potřebu začala reflektovat i média. V Česku je migrace mladšího data a zatím mimo veřejnou debatu. Nicméně na zemích jako Německo, kde etnické menšiny žijí již několik generací, vidíme vývoj, který čeká i tuto zemi. Jiná cesta totiž neexistuje.

Naše komunita má tři různé hlasy

NGUYEN QUANG DUNG
TRAN QUANG TUAN

Představme si takovou normální rodinu: otec, máma a dvě děti. Nic neobvyklého – tohle přece vidíme všude v televizi. Tak to tedy trošku opepříme, ať se nám tento článek lépe čte. Umístíme naši rodinu někam, kde žijí podivní lidé s podivnými zvyky, kteří dělají všechno jinak než členové naší rodiny. Dokonce i zvláštně mluví – člověk by řekl, že snad zpívají.

Ale těchto lidí je široko daleko spousta, a tak si rodina uvědomí, že zvláštnost těchto lidí je relativní a že ve skutečnosti je pro ně podivná ona. Pan otec, hlava rodiny, je rozhodnut do nového prostředí zapadnout – a udělá pro to vše. Jenže mu je přes 40 let, skoro celý svůj život strávil mezi lidmi, jako je on, a adaptace na nové prostředí, kde se tamní lidé chovají úplně jinak, než je zvyklý, je pro něj těžká. Oblékají se jinak, jedí něco jiného a taky mají jiné žebříčky hodnot.

Po několika letech ale náš pan otec přece jen nějak zvládne svůj cíl, adaptuje se a začíná komunikovat s domorodci, i když se jejich řeč ještě pořádně nenaučil. Zvládl základy důležité pro vzájemné soužití, ale jeho mentalita je pořád naprosto odlišná. Své tradice pan otec nikdy neopustí.

Střet generací

Teď do našeho příběhu zapojíme doposud opomenuté děti. Pan otec vždycky chtěl pro své děti jen to nejlepší a dbal na to, aby měly co nejlepší vzdělání. Starší syn přijel s otcem do nové země, když mu bylo deset let, mladší se tu již narodil.

Pro obě děti se nové prostředí postupem času stalo naprosto přirozeným místem. Čas od času pak ve vztahu k tomuto prostředí a jeho hodnotám probíhaly bouřlivé souboje mezi panem otcem a dětmi. Vítězem těchto sporů byl ve většině případů – kdo jiný? – pan otec. Děti kapitulovaly, ale to neznamená, že přijaly otcovy názory.

Mladí Vietnamci a Vietnamky chtějí být více slyšet Foto Vladimír Krynytský

Měly svůj vlastní názor, svoji mentalitu, které čekaly na svůj čas. Starší syn, ten rozumnější, už dospívá. Oproti mladšímu bratrovi má tu výhodu, že poznal zemi, kde rodiče vyrostli, a dokáže pochopit jejich chování, i když s nimi nesouhlasí. Mladší bratr ale jejich zemi už nezná a pochopení pro rodiče moc nemá. Jak to tak bývá, často ho napadaly myšlenky na útěk. Naštěstí tu ale vždy byl starší bratr, připravený podat pomocnou ruku.

Domorodci ve hře

To je ale komplikovaná rodina, řekne si pozorovatel. A co když tu rodinu obklopíme dalšími rodinami v podobné situaci, to bude teprve komplikované. Rodiče nacházejí spřízněné duše – a děti rovněž. Celá komunita tak mluví třemi různými hlasy.

Do hry se také začínají zapojovat domorodci, neboť větší počet cizinců ovlivňuje i jejich každodenní život, a tak se snaží tyto podivné rodiny více poznat. A místo jedné komunity nacházejí tři, každou s jinou mentalitou. Jak jen se to vyřeší...?

Autoři studují na Institutu ekonomických studií UK a jsou členy sdružení VnCz.

» Z obsahu

Migrace jako volební téma?
Politici mají jasno hlavně v tom, koho v Česku nechtějí 2

Anketa
Česká média a politické strany očima migrantů v Česku 2

V Česku vycházejí desítky neviditelných médií
Imigranti a jejich skryté sdělovací prostředky 3

Novináři proti stereotypům
Sdružení etnických novinářů Neue Deutsche Medienmacher se snaží změnit monotónní obraz migrantů v německých médiích 4

Čeština pro cizince
Jak je to se státní podporou kurzů českého jazyka pro migranty 5

V Arše se cizinci dostali na scénu
Pražské divadlo a jeho sociálně-dramatické projekty věnované cizincům + výstava Vietnam v Praze 6

Vietnamci sledují ČT24

Dokončení ze strany I

Rozhořčeně mluví o reportáži televize Nova o údajném formování domobrany proti kriminální činnosti lidí ze Sapy.„I kdyby to byla pravda, týká se to jen jednotlivců. Pracujeme tady celý den, proč bychom měli zároveň něco krást.“ Negativní zprávy o obyvatelích Sapy a jejich českých sousedech, kteří s nimi údajně nemohou vydržet, se mnoha Vietnamců osobně dotkly. Celá kauza nakonec splaskla, ale hořkost z ní zůstala.

Velká část Vietnamců se o dění v Česku dozvídá díky překladům článků z českých médií v místních vietnamských časopisech. Časopisy přivážené z Vietnamu ale kupují i mladí Vietnamci, kteří už v Česku vyrostli a češtinu často ovládají lépe než vietnamštinu.

„Čtu třeba Sinh vien, což je takový týdeník pro studenty, občas i takové ty časopisy pro ženy,“ říká osmnáctiletá Annie, která se do Česka přistěhovala před šesti lety. „Sleduju i seriály pro mládež. Občas zvládnu i čtyři díly za den. Zpravodajství moc nesleduju, občas si čtu horoskopy a luštím hádanky,“ popisuje své oblíbené mediální kratochvíle.

Vietnamci na netu

Vietnamským časopisům vydávaným v Česku ale začíná silně konkurovat internet. „Zprávy v časopisech jsou i čtrnáct dní staré,“ mávne rukou pan Vu, který je v Česku od roku 1987 a v Sapě provozuje malou restauraci. „Dřív jsem je taky hodně kupoval, ale teď sleduju zprávy jen přes internet,“ potvrzuje jeho zkušenost pan Do z krámku v naší ulici. České zpravodajství sleduje minimálně, zato pravidelně čte zprávy na vietnamských serverech a mapuje situaci doma.

Každodenně také používá Skype. „Každý den volám synovi do Francie, kde studuje. Má stipendium, ale trošku mu pomáháme s penězi.“ Vtom z notebooku u pokladny zazní povědomé vyzvánění. „To je on, už volá,“ usmívá se pan Do. A já už vím, proč má notebook v jeho obchodě tak výsadní postavení, hned vedle pokladny.

Autor pracuje jako vedoucí informačních a mediálních projektů společnosti Člověk v tísni

Migrace jako volební téma?

Cizinci podle programů stran: Politici mají jasno hlavně v tom, koho v Česku nechtějí

BLAHOSLAV HRUŠKA

Několik vět o nutnosti kontroly agenturního zaměstnávání, pár slov o reorganizaci cizinecké policie a souhlas s tím, že bez znalosti češtiny to nepůjde. Vše hluboko zastrčené ve volebním programu, případně jen na přímý dotaz na stranickou centrálu. Imigrace není tahákem voleb, většina stran se ale shodne na přísnějším přístupu k cizincům.

ČSSD: Slované mají přednost

Tabulkový favorit voleb, ČSSD, navrhuje jako hlavní bod své cizinecké politiky zřízení jednotného Imigračního úřadu. „Sjednotíme dosud roztříštěnou činnost cizinecké policie a dalších útvarů ministerstva vnitra, ministerstva sociálních věcí a zapojíme do této činnosti nevládní organizace,“ slibují sociální demokraté ve svém programu.

Jako jediná strana chce také ČSSD řídit migraci nejen podle vzdělání (má v plánu lákat především vysokoškoláky), ale i podle místa původu. „Budeme preferovat imigraci převážně ze slovanských zemí jižní a jihovýchodní Evropy,“ tvrdí ve svém volebním programu. Jak by to v praxi vypadalo? Hlavní slovo by dostal centrální Imigrační úřad. „Ten by dohlížel na to, aby pracovníci byli kvalifikovaní, měli pracovní povolení, měli pojištění a mohli se vrátit,“ vysvětluje stínový ministr vnitra František Bublan.

ODS: Chceme si vybírat

ODS oproti tomu žádný konkrétní návrh vlastní cizinecké politiky nemá a svůj program Vize 2020 staví na kritice multikulturalismu a odmítání jednotné migrační politiky EU, za níž podle strany stojí „neschopnost některých členských zemí podstatně reformovat své štědré sociální systémy, které k imigraci vybízejí a jsou její základní příčinou.“

Přestože místopředseda ODS Ivan Langer stál jako ministr vnitra u zrodu programu zelených karet i dobrovolných návratů, považuje strana za problém nejen nelegální, ale i legální migraci.

Místo zakládání nových úřadů se ODS chce soustředit na přesun pravomocí v rámci těch stávajících. Cizinecká policie by tak měla mít volnější ruce a soustředit se na kontrolu migrantů v terénu. „Česko by mělo být cílevědomé v tom, že si vybírá, koho zde chce, koho potřebuje a koho nikoliv,“ zdůrazňuje Langer.

Co na ně chystají české politické strany? Uprchlíci z Barmy vstupují do neznáma. Foto ČTK

KSČM: Rovné podmínky

Komunistická strana, jež na svých mítincích argumentuje, že je práce kvůli pravici čím dál méně, zároveň ústy své kandidátky za Jihomoravský kraj Zuzky Bebarové-Rujbrové dodává, že za to cizinci nemohou: „Na našem pracovním trhu vyplňují cizinci prostor, o který Češi nejeví zájem. Pokládáme za přirozené, že cizí státní příslušníci k nám přicházejí, žijí zde a pracují.“

Stát by podle komunistů měl zajistit, aby migranti pracovali za stejnou mzdu jako Češi. A cizinci by zase měli zvládat češtinu, kterou chtějí komunisté ochránit zvláštním zákonem.

TOP 09: Ne prostředníkům

TOP 09 navrhuje decentralizovat cizineckou policii a dát větší pravomoci krajským policejním ředitelstvím. „Zvýší se tak efektivita řízení a objektivita rozhodování,“ dodává člen výkonného výboru Pavel Severa s tím, že cizinci by si svou agendu měli pokud možno vyřizovat bez zprostředkovatelů, aby „nebyli vystaveni neseriózním podmínkám a tlakům“.

Také TOP 09 prosazuje větší znalost češtiny.

KDU-ČSL: Pozor na islám

Přestože počet migrantů z muslimských zemí u nás tvoří několikatisícovou menšinu, požaduje KDU-ČSL debatu o „míře a mezích možné islamizace“. Většinová společnost by ale jinak měla dát cizincům možnost setrvat na trhu práce a úspěšně se u nás integrovat.

„Velmi záleží na dobrovolném angažmá místních samospráv. Právě ty mohou velmi výrazně pomoci při integraci celých rodin,“ upřesňuje předsedkyně středočeské KDU-ČSL Lenka Ptáčková Melicharová

VV: Zabráníme kriminalitě

Jinak úderný volební program Věcí veřejných neobsahuje o migrantech nic. A o mnoho sdílnější nejsou ani kandidáti.

„Chceme bojovat proti nekvalifikovaným nelegálním přistěhovalcům, kteří zvyšují kriminalitu,“ říká místopředsedkyně strany Kateřina Klasnová s tím, že jako perspektivu může český stát nabídnout ostatním cizincům práci, kterou „naše firmy nemohou zajistit vlastními lidmi“.

SZ: Průhlednější systém

Strana zelených, které prozatím naději na vstup do parlamentu dává jen agentura Median, navrhuje zaměřit se na bezplatné vzdělávání cizinců a jako klíč k jejich integraci vidí znalost češtiny.

„Zasadíme se o transparentnější legalizaci pobytu cizinců, čímž se mimo jiné sníží nelegální zaměstnávání,“ slibuje SZ před volbami. Jako jediná z českých stran se chce zaměřit také na podporu druhé generace cizinců, která v Česku vyrůstá. Navrhuje proto granty na podporu komunitních a poradenských center.

Koalice: nejspíš restrikce

A jak by vypadala případná koalice, kdyby se rozhodovalo jen na základě cizineckých témat? Byla by velmi široká. Na restriktivnějším přístupu, který zároveň odmítá, aby se migrační politika zčásti převedla pod rozhodování EU, se s výjimkou sociálních demokratů a Zelených shodnou všichni.

Příležitost předvést voličům, jak moc jim leží na srdci osud 430 tisíc cizinců a jejich soužití s českou většinou, budou mít politické strany ostatně záhy po volbách. Do parlamentu totiž míří obsáhlá reforma zákona o pobytu cizinců. Na jejím schvalování se teprve ukáže, co z programu jsou jen povinné fráze a co skutečné nápady.

Autor je redaktorem týdeníku Ekonom

» Anketa

Co si myslíte o politických stranách a českých médiích?

1. Koho byste volili, kdybyste měli volební právo, a proč? **2. Co si myslíte, že česká média o cizincích neříkají a měla by?** **3. Jaká česká i jinojazyčná média sledujete?**

David Arboleda Toro (33)
Kolumbie, v ČR 4 roky

1. Stranu zelených, protože podporují zodpovědnost, kterou bychom jako jedinci měli mít ve společnosti i k životnímu prostředí.

2. Podle mě média podávají chybný obrázek o cizincích a o jejich motivech pobývat v Česku. Popisují nás jako vetřelce či osoby mající sklon k nepořádku a zločinnosti. Myslím, že by se mělo psát o přínosu migrantů a o společné kulturní výměně.

3. Prague Post a internetový deník Aktuálně.cz.

Ina Barciuc (25)
Moldavsko, v ČR 10 let

1. ODS, protože celá řada věcí tady volá po reformách, které lze podle mého názoru prosadit pouze z pozice velké strany. V předchozím cyklu se o ně ODS alespoň pokusila a zároveň ukázala, ze je schopna spolupracovat s širším spektrem partnerů. Jako nejdůležitější vnímám reformu penzijního systému, zdravotnictví a zprůhlednění systému daní a doufám, že ať už volby vyhraje kdokoli, bude se těmto otázkám náležitě věnovat.

2. Česká média zapomínají na to, že volný pohyb osob je jedním z pilířů Evropské unie. Pokud sem nějaký člověk přijede, dělá to vědomě a má stejný zájem o tu zemi, její rozvoj a kulturu jako ti, kdo se tady narodili. Původem jsem cizinka, ale srdcem Pražanka.

3. Respekt, ČT24. CNN.

Jing Lu (29)
Čína, v ČR 13 let

1. Politiky moc neznám a nesleduji. Tudíž nevím, koho bych volila.

2. Podle zpráv z médií to vypadá, že cizinci jsou hlavně nebezpeční. Pracují načerno, neplatí daně, čínské restaurace mají hygienické problémy, vietnamská tržnice hoří, Ukrajinci kradou. Není to vyvážené. Zprávy neziskových organizací zase poukazují na xenofobii a rasismus. Vše vypadá černě, nikde žádný optimismus. Nestačí napsat článek, který zaujme. Je třeba se zamýšlet nad tím, jaký bude mít ve společnosti dopad. Každý z nás má zodpovědnost nejen za svou práci, ale i za celkový stav věcí.

3. Informace čerpám hlavně z internetu. Dřív jsem poslouchala Radiožurnál a Vltavu, četla Respekt a MF Dnes, ale na to teď nemám čas. Občas se podívám na čínské servery, ale spíš málo.

Kristina Manakova (28)
Rusko, v ČR 3 roky

1. Žádná politická osoba mně v současné době nepřijde jako důvěryhodná a žádná strana v ČR nemá volební program, který by řešil skutečné problémy společnosti a státu. Volební kampaň je postavená na základě osobních ataků. Zdá se mi to ostudné.

2. Mělo by se psát i o pozitivní stránce migrace do České republiky. A už vůbec se nepíše o tom, že cizinci dělají práce, které by málokdo za takové peníze nebo vůbec v dnešní době ještě dělal.

3. Profit, E15, Sat1, internet, ČT1.

Nguyen Quang Dung (21)
Vietnam, v ČR 17 let

1. ODS. Ačkoliv se tato strana ocitá v silné krizi, přesto bych ji volil. Podporuje podnikání a nižší přímé daně a vyšší nepřímé daně, což mi imponuje. Jo to též strana, které se pokoušela o skutečné reformy, na rozdíl od ČSSD, která se v poslední době stala velmi populistickou.

2. Co mi nejvíce chybí na českých médiích, je, že nezohledňují časovou kontinuitu a historii dané minority v ČR. Pokud by média částečně vzala tento faktor v potaz, psalo by se o cizincích v jiném světle, než tomu je nyní. Také mi chybí informace, které by mohly vysvětlit těžkou životní situaci některých cizinců v ČR. Média by také měla hledat více zdrojů, jestliže píší o dané minoritě.

3. Respekt, Reflex, Lidové noviny, iDNES.cz, iHNed.cz, Blisty.cz, VietNamNet.Vn.

Oksana Rizak (28)
Ukrajina, v ČR 7 let

1. ODS, jelikož tato politická strana má za cíl snížení byrokracie, zajímavé řešení nezaměstnanosti (motivace k vytváření a udržení nových pracovních míst, využití alternativních modelů zaměstnávání), a podporuje rozvoj podnikání pomocí snížení dání, byrokratické zátěže atd.

2. Myslím si, že je potřeba více pozitivních příspěvků, zejména poukázat na přínos cizinců pro český stát a ne akcentovat, že migrace má jenom negativní dopad. Není to objektivní.

3. Lidové noviny, Právo, Reflex, ČT24, BBC, ukrajinský kanál 5.

Etnická média v USA zažívají boom

„Lidé je kupují hlavně kvůli zprávám, které ve většinových médiích nenajdou," říká novinář **Sandip Roy**

JITKA POLANSKÁ

O proměnách mediálního trhu zaměřeného na etnické menšiny jsme mluvili se **Sandipem Royem** z asociace New America Media, která sdružuje přes 2500 novin, časopisů a rozhlasových a televizních stanic pro imigranty.

Téměř 50 milionů lidí v USA sleduje takzvaná etnická média, to znamená noviny, časopisy a rozhlasové a televizní vysílání pro imigranty. Jaký je klasický čtenář čínských, vietnamských, arabských nebo hispánských novin žijící ve Spojených státech?

Velká část z nich jsou imigranti první generace. Mají často jen omezenou znalost angličtiny, a etnická média jsou tak pro ně hlavní zdroj informací. Další skupinu představují ti, kteří anglicky mluví plynně, nebo jsou dokonce bilingvní. Etnická média kupují kvůli zprávám, které ve většinových médiích nenajdou. Například 86 % španělsky mluvících obyvatel sleduje hispánskou televizi, ale hlavním zdrojem zpráv je jen pro 34 % z nich. Mnohá etnická média navíc vycházejí v angličtině, třeba indické nebo filipínské noviny, ale samozřejmě i afroamerická média, což jsou historicky nejstarší etnická média v USA.

Sandip Roy je jednou z vůdčích postav asociace amerických etnických médií. Zároveň moderuje oceňovaný pořad New America Now. Foto archiv

A kdo je typickým novinářem v etnickém médiu?

Často rovněž imigranti první generace, ti mají nejužší spojení se svou komunitou, ale přibývá stále více novinářů druhé generace, výrazné je to v hispánské komunitě. Díky znalosti obou jazyků mohou komunikovat i s úředníky státní správy a politiky, kteří nemluví španělsky. Mezi etnickými novináři je také mnoho žen. Mimo jiné proto, že etnická média si obvykle nemohou dovolit zaměstnávat lidi na plný úvazek a využívají spolupráce externistů či občasných přispěvatelů, což často bývají čerstvé absolventky.

Podle průzkumů, které máte k dispozici, se dosah etnických médií v posledních letech zvýšil celkově o 16 %. Jakou to má příčinu?

Před vypuknutím krize počet imigrantů do USA rostl a to se odrazilo i ve sledovanosti etnických médií. Migrace se také již neomezuje na tradiční destinace, jako byla Kalifornie nebo New York. Ve státech jako Georgia nebo Nevada se zvýšil počet migrantů o 100 až 200 % a vznikla zde logicky nová etnická média. Ale nárůst čtenářů, posluchačů či diváků se týká i afroamerických médií, která aktuálně oslovují o 42 % více lidí než před pěti lety, a to se zvýšenou migrací do USA nesouvisí. Důvodem může být, že etnická média mají oproti většinovým jasnější představu o tom, kdo je jejich cílová skupina a co očekává. Navíc se stále častěji objevují v on-line verzích, to jejich dosah dále rozšiřuje. Je ale třeba říci, že zatímco etnická média sleduje víc lidí, příjmy z reklamy jim poklesly stejně citelně jako jiným médiím.

Etnické noviny, rádio nebo televize v USA nejsou jen zdrojem informací, ale často i obhájcem práv „své" komunity…

Freedom Journal, první afroamerický list, který v USA vycházel v letech 1827–1829, měl následující motto: „Chceme hájit naši věc, příliš dlouho za nás mluvili jiní." Toto platí implicitně i pro mnohá dnešní etnická média. Velmi aktivní jsou v tomto ohledu zejména hispánská média, která se například velmi angažovala na podporu imigrační reformy. Dýdžejové španělsky mluvícího rádia vyzývali lidi, aby šli protestovat do ulic proti striktnímu imigračnímu zákonu, který se tehdy projednával v Kongresu. Stejně tak to byly hispánské noviny, kdo vyvolal protestní kampaň proti moderátorovi noční talk show CNN Louovi Dobbsovi, který se proslavil výpady proti imigrantům.

V USA existují tisíce etnických médií. Víc než 2500 jich sdružuje platforma New America Media (NAM). Co je společným zájmem, který je dostal pod jednu střechu?

Jedním slovem – „reklama". Ale v širším pohledu nejde jen o příjmy z reklamy, jde o celkovou společenskou pozici. Před vznikem NAM se etnickým médiím nepřisuzovala moc velká síla ani dopad. Nebylo vidět, kolik milionů lidí vlastně oslovují a ovlivňují. Když se ale sdružila do asociace, stala se zajímavým partnerem pro státní agentury a jejich sociální marketing. Novináři etnických médií si také uvědomili, že jako sdružení mají daleko lepší přístup k informacím ze státní správy i k politikům. Při běžné tiskové konferenci s kandidátem na guvernéra novinář malého vietnamského listu moc prostoru k otázkám nedostane. Ale pokud zorganizujeme debatu s politiky my z NAM a řekneme jim: „Díky členům naší asociace můžete oslovit tolik a tolik milionů lidí," zajímá je to.

Díky členství v NAM se setkávají novináři z různých komunit. Zlepšuje to i vztahy komunit samotných?

Samotná etnická média určitě projevují více zájmu o jiné komunity než dřív. Osobní kontakty v tom určitě hrají roli. Máme projekty, při kterých novináři z různých médií pracují společně. Například skupina vybraných novinářů teď zpracovává téma Obamova záchranného balíčku – kolik z něj šlo peněz etnickým komunitám a jaký druh podnikání to v nich konkrétně podpořilo. Asociace provádí i statistické průzkumy a jeden z nich byl věnovaný právě vztahům mezi etnickými komunitami. Deset největších etnických médií sdružených v NAM průzkum spolufinancovalo a souběžně pak uveřejnilo jeho výsledky. Korejské noviny tomu například věnovaly speciální sekci, nazvanou Bořime zdi.

A co vztahy mezi etnickými a většinovými médii, jsou nějaké?

Klasická média jsou teď oslabená krizí a tím ochotnější ke spolupráci než dříve. Spolupráce novinářů z etnického a klasického média se přitom ukazuje jako velmi užitečná. Novinář z etnického média dokáže zajistit přístup dovnitř komunity, kam by se jinak běžný novinář těžko dostával, a novinář z klasického média mívá zase lepší přístup k jiným informacím. Příkladem výborné spolupráce bylo mediální pokrytí incidentu, při kterém policie zastřelila dva korejské imigranty ve rvačce. Roli hrálo nedorozumění, jazyková bariéra a nešťastná souhra náhod. Po mužích zůstaly vdovy a celá komunita byla v šoku. Korejské noviny se na nás obrátily s žádostí o pomoc při získávání informací. Nevěděly třeba, jak si vyžádat policejní protokol. Zároveň se na nás obrátily i místní většinové noviny, které se naopak neuměly dostat ke kontaktům v korejské komunitě. Dali jsme tedy dohromady novináře z obojích novin a oni si navzájem skvěle vypomohli.

Autorka pracuje jako koordinátorka programu Migrace ve společnosti Člověk v tísni

» Profil

Sandip Roy

Novinář původem z Indie žije v San Francisku. Od roku 2001 pracuje jako editor asociace New America Media. Je také moderátorem rozhlasového pořadu New America Now. New America Media (NAM) je asociace více než 2500 etnických médií v USA. Byla založena v roce 1996 v Kalifornii a postupně získala celonárodní dosah. NAM podporuje etnická média a vytváří a distribuuje vlastní mediální obsah prostřednictvím stránek www.newamericamedia.org a veřejnoprávní rozhlasové stanice.

V Česku vycházejí desítky neviditelných médií

PAVLA REDLOVÁ

Při prohlížení běžných novinových stánků na ně skoro nenarazíte. Časopisy a noviny s asijskými znaky nebo v azbuce spíše zahlédnete vystavené u pokladen vietnamských či ruských obchodů nebo když se cíleně zanoříte do Googlu. Přesto jich v Česku vycházejí desítky. Různí se co do obsahu, formy i podpory ze strany veřejných institucí.

Tlak trhu je silný a skupina čtenářů jen omezená

„Musíme mít oči nahoru a nos dolu neboli dělat noviny s pokorou a pro široké spektrum čtenářů," přibližuje šéfredaktor Chen Xuedong zaměření Česko-čínského žurnálu. Ten jako jediný přežil z dřívějších sedmi čínských periodik v Česku. Rychlé procesy vzniku a zániku dané nedostatkem financí postihují i místní vietnamský tisk. Problematická je třeba distribuce. Tlak trhu je silný zvlášť proto, že etnická média mají ze své podstaty omezenou skupinu čtenářů.

Přestože Vietnamci patří v Česku ke třetí nejpočetnější skupině cizinců, do oficiální škatulky národnostní menšiny se nevejdou, neboť nesplňují některá z oficiálních kritérií. Nemohou tak čerpat dotace na kulturní, a tedy i mediální aktivity národnostních menšin a jsou odkázáni na programy integrace cizinců ministerstva kultury, případně jednotlivých krajů. S ministerskou podporou ale nové přerozdělení rozpočtu od loňského roku nepočítá.

Tištěná vietnamská periodika se zaměřují jen na nejširší publikum a na základní zpravodajství a informační servis. „Zprávy čerpáme z českých internetových serverů, od vietnamských svazů a asociací, případně je propojujeme s poradenstvím," přibližuje svoji práci Nguyen Bao Ngoc, redaktor největšího vietnamského týdeníku Tuan tin moi (Novinky týdne).

Na rozdíl od zahraničí rezignuje většina vietnamských periodik v Česku na názorové debaty nebo obhajobu zájmů minority. Pokus o distribuci prodemokratických opozičních novin Dan Chim Viet (Hejno vietnamských ptáků), vydávaných Vietnamci v Polsku, brzy skončil. Nyní se dají sledovat jen prostřednictvím internetu. Tam lze najít i veškerý alternativní tisk druhé generace místních Vietnamců či zpravodajství Vietnamců z EU.

Boj o dotace

Média uznaných národnostních menšin mají o něco snadnější život. Ukrajinci, Rusové, Slováci, ale i Srbové, Rusíni či Řekové mají státem garantované právo na zachování kultury, včetně podpory svých médií. Ale rozdíly v počtech podporovaných osob a skupin jsou obrovské. Přicházející migranti počtem několikanásobně převyšují řady zde již déle usazených menšin, které v některých případech čítají maximálně několik tisíc osob. Periodika vydávaná pro početnější komunity migrantů v Česku se snaží reflektovat i situaci nových migrantů. „Do časopisu vkládáme třeba praktické informativní brožury," vysvětluje Yana Leontiyeva, spolupracovnice Ukrajinského žurnálu. Příklady lze najít i v rusky psaných médiích. „Začali jsme s organizováním kulturních akcí a překvapilo nás, jaký zájem o ně byl mezi rusky mluvícími studenty. Později jsme hledali cesty, jak zde sdružit mladé lidi, kteří čtou a přemýšlejí. Časopis byl jednou z nich," popisuje Alexandr Barabanov počátky časopisu Artek, zaměřeného na ruskou mládež.

Improvizované redakce jsou častým doprovodným jevem etnických médií u nás i ve světě Foto Vladimir Krynytsky

Etnická média ale kromě šíření informací v rámci komunity poskytují i příležitost ke komunikaci s většinovou společností, a jsou tak nástrojem integrace. O vzrůstajícím zájmu komunikovat s kulturou majority svědčí snahy mnohých z nich o překlady do češtiny. Díky tomu a díky internetu tak dnes už není problém nahlédnout pod pokličku migrantských aktivit.

Autorka je koordinátorka programu Migrace společnosti Člověk v tísni

» Nahlédněte do výběru etnických médií

Ukrajinská média

Porohy
kulturně-politický časopis
www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy

Ukrajinský žurnál
odborný kulturně-politický měsíčník ve střední Evropě
www.ukrzurnal.eu

Ukrgazeta
komerční zpravodajský časopis
www.ukrgazeta.cz

Vietnamská média

Tuan Tin Moi (Novinky týdne)
s 5000 výtisky nejčtenější zpravodajský časopis
http://bit.ly/dbB9GM

Van Xuan (Deset tisíc jar)
druhý nejčtenější zpravodaj

The Gioi Tre (Mladý svět)
společensko-informační časopis pro mladé
http://vietbao.vn/The-gioi-tre/

Dan Chim Viet (Hejno vietnamských ptáků)
opoziční časopis vydávaný Vietnamci v Polsku
www.danchimviet.com

Viet Info
portál Vietnamců v Evropě
www.vietinfo.eu

Viet Magazin
česky psaný časopis

Ruská média

Ruské slovo
odborný kulturně-společenský časopis, www.ruslo.cz

Artek
společenský časopis pro mladé
www.artek.cz

Inform Praga
komerční zpravodajský časopis
www.gazeta.cz

Ruská Praha
internetová TV, www.rupr.cz

Novináři proti stereotypům

Sdružení etnických novinářů **Neue Deutsche Medienmacher** prosazuje nový přístup k zobrazování imigrantů a větší prostor pro novináře zahraničního původu v německých médiích.

MARTIN NEJEZCHLEBA

Turecké ženy v šátcích ověšené igelitkami s nákupem, vystrčená pozadí modlících se muslimů či prodavač zeleniny z obchůdku na rohu – ve zprávách o migraci se v německých médiích ohrávají stále dokola stejné stereotypní obrazy, ve kterých se mnozí obyvatelé Německa zahraničního původu nepoznávají.

Proč se při takových příležitostech z obrazovky neusmívá například indický chirurg či manažerka tureckého původu? „Rozmanitost německé společnosti se neodráží ve zpravodajství ani ve složení redakcí," vysvětluje Marjan Parvand, editorka jednoho z nejuznávanějších zpravodajských pořadů Tagesschau v německé televizi ARD a zakladatelka sdružení Neue Deutsche Medienmacher (NDM). „Každá pátá osoba v Německu má zahraniční původ. Mezi žurnalisty je to ale jen každý padesátý," dodává.

Výtržníci z titulků

Média beze sporu ovlivňují míru porozumění, které panuje mezi většinovou společností a menšinami, i ochotu menšin k integraci. Pokud se například Turkové žijící v Německu budou cítit adekvátně reprezentováni v médiích, budou mít menší potřebu nasměrovat si přes satelity do obýváku turecké televizní programy. Právě komunikačně uzavřených komunit jakožto potenciálního zdroje sociálních konfliktů se Německo v souvislosti s migrací obzvláště obává.

Nejvíce zkreslený obraz cizinců podávají podle Marjan Parvand soukromé televize a rádia a regionální tisk. Přetížené redakce lokálních médií často přebírají zprávy policie a tisknou je i s označením pachatelů dle národnostní příslušnosti, čímž vrhají stín na všechny příslušníky dané menšiny. Přitom právě regionální noviny mají v Německu velmi silné postavení a jsou zdrojem informací pro většinu domácností.

Nejsme jen ženy v šátcích! Menšiny v Německu se brání stereotypnímu zobrazování Foto Profimedia.cz

Začátkem roku 2009 se Marjan Parvand spojila se čtyřmi kolegy a založili sdružení Neue Deutsche Medienmacher, což volně přeloženo znamená noví němečtí mediální profesionálové. Sdružení je hlasem novinářů a dalších pracovníků médií se zahraničním původem a jeho hlavním cílem je poukazovat na diskriminační způsob zobrazování cizinců v německých médiích.

Prosazuje také větší zastoupení etnických novinářů ve většinových médiích a v pozicích expertů nejen na migraci. Podle Parvand se totiž často stává, že žurnalistům zahraničního původu jsou automaticky přidělována migrační témata, a oni se tak stávají „migranty z povolání", i když se specializují například na ekonomiku.

Změna v redakcích

Projekt, do kterého se zapojilo již na dvě stě etnických novinářů, má podle Marjan Parvand velmi pozitivní ohlasy z médií i podporu nadací. NDM také pořádá semináře a workshopy, na kterých učí neziskové organizace zabývající se migranty, jak komunikovat s médii. Organizuje také stáže pro adepty novinářské profese z řad přistěhovalců – pro společnost je výhodné, když se znevýhodněné skupiny samy angažují za svá práva. Kromě toho se NDM snaží o osvětu v redakcích i u širší veřejnosti.

Některá německá média, na prvním místě ta veřejnoprávní, se již o vyváženější složení redakcí, které by lépe odpovídalo etnické skladbě uživatelů jejich služeb, snaží. „Opravdu se situace změní až ve chvíli, kdy budou cizinci výrazněji zastoupeni ve vedení vydavatelských domů," domnívá se Parvand.

Autor vystudoval mediální studia v Bambergu a aktuálně pracuje pro Geothe Institut v Praze

Cizinci jsou pro média hlavně krimi

JITKA POLANSKÁ

Mediální analýzy se vesměs shodují na tom, že podíl „špatných" zpráv o cizincích na celkovém počtu mediálních výstupů, který se jich týká, je vysoký. Příliš vysoký. A pokud analýza zahrnuje i regionální tisk, čísla opravdu letí nahoru. Nejvíc zpráv o cizincích publikují lokální noviny a největší část z nich v „černé kronice". Je zajímavé se na celou věc podívat zblízka.

Jsme v mediálním obraze?

I mnohé „špatné" zprávy by vyzněly úplně jinak, kdyby se v nich řekla „celá pravda", totiž kdyby dokázaly podat i kontext a souvislosti popisovaných událostí. Nemocnici dluží cizinci miliony, píše Karlovarský deník v titulku článku z 3. 8. 2009. To je pravda, ale zajímavá je i její druhá část: pokud cizinec nepracuje v ČR jako zaměstnanec, dokud nezíská trvalý pobyt, nemá přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění. Komerční pojištění je velmi drahé, musí být zaplaceno na rok předem a nezaručuje pokrytí nákladů na lékařskou péči. Tak drsné podmínky nikoho k pojištění nemotivují.

Komerční pojišťovny mají z pojištění cizinců velmi vysoké zisky a jistě by bylo zajímavé se podívat, jaký je u cizinců poměr mezi jejich příjmy z pojistek a výdaji na krytí léčebných výdajů. Problematika migrace je ale složitá, zákony nesrozumitelné, časový tlak na novináře příliš velký na to, aby se tématy mohli zabývat hlouběji. A tak jsou cizinci v médiích vykresleni způsobem, který je třeba brát s rezervou. Zvlášť proto, že oproti „místním" mají omezenější možnosti se k tomu, co se o nich píše, vyjádřit.

Policie v hlavní roli

Mnoho zpráv o cizincích, hlavně v lokálním tisku, ale i ve veřejnoprávní televizi, má jiného skutečného protagonistu: policii. Cizinci jsou objekty policejní akce a ta je většinou dramatická – kontrola, razie, zátah, odhalení. Tento typ zpráv je tak častý i proto, že se v nich sbíhá zájem médií a zájem policie: pro policii skýtá snadné zviditelnění, policejní akce je zase atraktivní událostí pro média. Novináři lokálního tisku rádi přebírají zprávy z policejních reportů, a když policie chystá zátah, pozve si k tomu média. Novináři mohou pod vlivem těchto kontaktů ztrácet ze zřetele, že policie (nebo třeba ministerstvo vnitra) je jen jedním z hlasů v dané události, že pohled státních institucí na věc je jen jedním z možných pohledů. Když nás Plzeňský deník 23. 7. 2009 informoval, že vyhoštěný cizinec ukradl čtyři balení kávy, mohli jsme se ptát, jestli zatímco policie stíhá migranta, který prchá se čtyřmi baleními kávy, neuniká někde do bezpečí skutečný zločinec, o kterém policie s médii nemluví. Zajímavé by bylo také prozkoumat, jak se medializovaly takzvané dobrovolné návraty neboli projekt ministerstva vnitra, který získal velký mediální prostor, ač se týkal jen pár stovek cizinců.

Nemluví – když se neptáme

Cizinci ze své iniciativy média příliš nekontaktují. Netýká se to všech, mladí Vietnamci jsou velmi komunikativní, ale migranti a migrantky první generace nemají o komunikaci s novináři velký zájem; roli hraje jistě i jazyková bariéra. Získat kontakt na někoho z cizinecké komunity, kdo by byl ochoten a schopen se relevantně vyjádřit, není pro novináře úplně snadné. Možné to ale je, a to například prostřednictvím neziskových organizací, jež s migranty pracují. Někteří novináři toho využívají, mnozí jiní se ale spokojí s tím, že o vyjádření do článku o Vietnamcích požádají Čecha Marcela Wintera. Ten je sice mediálně činný, ale není reprezentantem vietnamské komunity, jak řada Vietnamců smutně konstatuje. Posílit hlas cizinců v médiích by pro vyvážení jejich mediálního obrazu a jeho přiblížení realitě bylo prospěšné.

Autorka pracuje jako koordinátorka programu Migrace ve společnosti Člověk v tísni

» Z titulků

Vyhoštěný cizinec ukradl čtyři balení kávy
Plzeňský deník, 23. 7. 2009

Cizinci se v baru chovali agresivně
Chebský deník, 25. 8. 2009

Cizinec dluží na svou dceru
Týdeník Sokolovska, 24. 6. 2009

Při kontrole cizinců nebylo koho kontrolovat
Boleslavský deník, 1. 2. 2010

Migrace je téma pro kvalifikované novináře

JAN SCHROTH

Sociolog **Ivan Gabal** se vedle řešení problémů extremismu, bezpečnosti nebo vzdělávání věnuje rovněž tématu migrace. V oblasti cizinecké agendy jeho společnost GAC připravila kromě jiných v roce 2008 analýzu integrace cizinců pro ministerstvo práce a sociálních věcí.

Podle mediálních analýz vyznívá většina mediálních výstupů o cizincích negativně, v lokálním tisku je poměr negativních zpráv obzvlášť vysoký. O čem to podle vás svědčí?

Média si všímají cizinců, zejména když se dostanou do problémů nebo se objeví v problematických situacích. Mimo jiné i proto, že si přínosu cizinců zatím moc nevšímala a nezabývají se tím systematicky. Jinak z ryze metodologického hlediska bychom asi potřebovali vědět, do jaké míry cizinecká tematika vyčnívala z celkového, převážně negativního ladění médií.

Používají média ve vztahu k cizincům nevhodné nebo zavádějící výrazy?

Neprofesionalita českých médií je dílem nedostatku kulturního kapitálu a nevzdělanosti. Kvalitní novináři, kteří se vzdělávají, mají zpravidla co říci i k agendě cizinců. Umí si najít podklady a seznámit se s fakty. Nicméně můj dojem je, že vůči cizincům jsou česká média vesměs korektnější než například vůči našim menšinám. Je pravda, že pojmy jako „nelegál" nebo „přistěhovalec" zní spíše negativně, ale jsou spíše hantýrkou než cílenou urážkou.

Mění se způsob zobrazování cizinců ve srovnání s minulými lety? Vnímají média migraci jako „horké téma", při jehož zpracování je třeba být opatrný s ohledem na ovlivňování nálad a postojů veřejnosti vůči migrantům?

Přetrvávají mýty o tom, že v krizi u nás cizinci nemají co dělat a měli by odejít. I média vidí cizince jako migrující osoby podle našich potřeb spíše než podle jejich životních představ a zájmů. Až začneme vidět imigraci jako dvoustranný vztah, až bude více novinářů, kteří imigrační agendu znají, a to nejen u nás, ale i za humny, a kteří znají hospodářská čísla, pak se dočkáme i více kvalitních analytických článků nebo reportáží.

Západoevropská média jsou nucena téma migrace zpracovávat již dlouho, proto mají v tomto ohledu kvalifikovanější novináře, ale také editory, kteří nepustí do novin nebo do vysílání hloupost. Tak daleko zatím nejsme, bohužel.

Autor je konzultant Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

Chceme o sobě mluvit sami

ZUZANA REJCHOVÁ

Jako rytíři kulatého stolu krále Artuše usedáme v zasedačce společnosti Člověk v tísni ke druhému setkání fóra migrantek a migrantů. Je to neformální skupina mladých vzdělaných cizinců, kteří mají pocit, že migranti a migrantky jsou v médiích zobrazováni jednostranně a neúplně, a chtějí proto komunikovat s novináři a účastnit se veřejné debaty o přítomnosti cizinců v Česku.

My novináři jsme tu dnes jako hosté. U stolu s námi sedí několik vietnamských studentů, právnička, programátor a socioložka z Ukrajiny, ruská historička a čínská umělkyně. Konstantin Tilikin přijel do České republiky pracovat jako softwarový specialista. Sám se začal učit česky, po třech měsících už absolvoval pohovory ve firmě v češtině. Chtělo to ale dost úsilí a trpělivosti. Konstantin si myslí, že jako člen fóra má možnost se podělit o své zkušenosti cizince nejen se svými krajany, ale i s cizinci odjinud a hlavně s Čechy. „Všichni se potýkáme s podobnými situacemi a je dobré o nich mluvit. Každý z nás se tu cítí napůl jako zločinec, v neustálém kontaktu s cizineckou policií a s obavami, jestli vám prodlouží pobyt."

Fórum migrantů propojuje aktivní zástupce menšin Foto Vladimír Krynytsky

Jiný pohled přijde z blogů

Propojení lidí z různých komunit na fóru nejvíc baví Ukrajinku Oksanu Rizak, která v Praze vystudovala práva. Jak přiznává, na první schůzku šla tak trochu s nedůvěrou. „Říkala jsem si, že to bude formalita a nuda, ale hned jsme se skamarádili s klukama z Vietnamu a domluvili si další sraz."

Členové fóra komunikují i na Facebooku, kde založili skupinu People Crossings. Ta je otevřená i dalším zájemcům, v této chvíli má dvacet čtyři členů. Fórum migrantů by chtělo postoje, názory a komentáře svých členů šířit i na připravovaném kolektivním blogu. Vyškolit z migrantů zdatné blogerky a blogery by měl první tréninkový seminář komunikačních dovedností, který členům fóra nabídne Člověk v tísni v rámci svého programu Migrace.

Silný příliv cizinců v posledních letech českou společnost poněkud zaskočil a pod tlakem hospodářské krize se mnozí Češi začali cítit cizinci ohroženi. „I když jsem vzdělaná, často cítím, že mnoho Čechů vidí cizince jako ty, kdo chtějí Česku ublížit," říká mi Oksana. „Musím se s tím potýkat. Chtěla bych, aby Češi víc vnímali, že je tu velká skupina lidí původem odjinud, kteří jejich zemi obohacují. A k tomu by fórum mohlo přispět."

Demografické vyhlídky České republiky signalizují, že na dosavadních čtyřech procentech se počet cizinců v Česku nezastaví. Časem se přiblížíme k průměru západoevropských zemí, který je dvojnásobný. K „nejvytíženějším" zemím z hlediska migrace patří Velká Británie. Právě v Londýně vzniklo fórum, které je inspirací a předobrazem toho pražského. Již několik let zprostředkovává kontakt mezi imigranty, uprchlíky, žadateli o azyl a novináři.

Cesta do médií

Nápad se prý zrodil na jedné konferenci. „Jedna z otázek na přítomné novináře byla, proč o tématech imigrace referují tak nepřesně a zaujatě," vysvětluje mi Nazek Ramadan, původem z Libanonu, která londýnské fórum neboli akční skupinu, jak tomu říkají, založila. „Novináři nám odpověděli, že proti přistěhovalcům nic nemají a rádi by do svých článků zahrnovali jejich stanoviska, ale nemají prý k nim přístup."

Londýnská iniciativa vznikla v roce 2005. Na každé její setkání se dostaví kolem šedesáti lidí a všichni to dělají ve svém volném čase. „Osobně jim záleží na tom, aby většinová média zahrnovala i hlas migrantů," říká Nazek Ramadan.

My všichni, kdo tu dnes večer sedíme kolem artušovského stolu, žijeme v Praze, jezdíme stejnými přeplněnými tramvajemi, kde se na sebe usmíváme nebo mračíme, potýkáme se se stejnou každodenností – jenom někteří se tu nenarodili. No a co, říkám si. Pokud fórum migrantů a migrantek přispěje k tomu, že si to bude říkat stále více lidí, založit ho byl super nápad.

Autorka pracuje v Rádiu Wave

Čeština pro cizince: chybí jasný směr

Navzdory velkým **investicím do výuky** dospělých migrantů stále není jasné, jak na to

MARKÉTA SLEZÁKOVÁ
VLADISLAV GÜNTER

Chce-li se nově příchozí začlenit do přijímající společnosti, měl by se v první řadě umět dorozumět s místními lidmi. Díky tomu, že se cizinci dokážou sami dorozumět, jsou pak samostatní v jednání s místní komunitou a nezávislí na různých nepoctivých zprostředkovatelích. Poskytování kvalitní výuky českého jazyka je jedním z hlavních klíčů k integraci, na tom se všichni shodneme. Jak se ale konkrétně zasazuje v oblasti integrace cizinců o kvalitní a efektivní výuku češtiny český stát?

V minulosti podporoval především kurzy pro azylanty, ale dlouho mu víc než na kvalitě a dostupnosti záleželo na cenové nabídce kurzů. Výuku tu a tam nabízely i neziskové organizace, často probíhala na půdě tzv. uprchlických táborů, většinou metodou „lektore, pomoz si sám“.

V posledních zhruba čtyřech pěti letech se situace v jazykovém vzdělávání cizinců mění a v této oblasti začíná být živo. I přes nejrůznější proklamace, programové a koncepční dokumenty i vytvořené metodiky se však stále nabídka a efektivita výuky češtiny nedostala do podoby, která by zaručila, že se jazykové vzdělávání cizinců stane opravdu základem integrace.

Dospělí imigranti se hrnou do školních lavic. Kromě znalostí jazyka v nich získají i důležité kontakty a informace. Foto Vladimir Krynytsky

Nejasné priority

V ČR se na poli výuky češtiny pro cizince angažuje řada akademických pracovišť, občanských sdružení, vzdělávacích společností i jednotlivců. Vyvíjejí se různé metodiky, rozvíjí se i vzdělávání učitelů. Díky fondům EU se v posledních letech do této oblasti investovaly desítky milionů korun. Znalost češtiny se začíná testovat podle takzvaného Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR). Máme také zákonem ukotvenou povinnost cizince žádajícího o povolení k trvalému pobytu prokázat znalost češtiny alespoň na úrovni A1 podle SERR, což znamená umět se dorozumět v základních životních situacích.

Existuje široká nabídka komerčních kurzů češtiny pro ty, kteří si je mohou dovolit. Těm ostatním nabízejí neziskové organizace, někdy také centra založená městy a nově též krajská centra bezplatné či velmi levné kurzy. Problémem je ale malá kontinuita těchto kurzů. Bez ohledu na návštěvnost, úspěšnost a ověřenou efektivitu konkrétního kurzu se stává, že musí být kvůli nedostatku peněz na čas přerušen nebo i zcela zanikne.

Dalším problémem je samotná kvalita výuky. Standardní kvalita výuky není bohužel zaručena ani u kurzů hrazených státem či regionální a místní samosprávou. Daný kurz pak neplní to, co sliboval, a cizinci jsou z něj právem zklamaní. Připočteme-li k tomu, že se mnozí z nich jen obtížně dozvídají o tom, kdy a kde se kurzy češtiny konají, je jasné, že se nám cosi nedaří. Proč je tomu tak?

Především proto, že neexistuje shoda v tom, jaké jsou naše priority. Abychom mohli kvalitně a efektivně vyučovat imigranty češtinu, musíme být schopni najít odpověď na otázku, koho vlastně chce stát ve výuce češtiny podporovat a proč.

Spokojíme se s podporou kurzů zaměřených na základní jazykovou znalost, nebo budeme přísnější v požadavcích na znalost jazyka při posuzování žádostí o trvalý pobyt či o občanství ČR? Předepíšeme cizincům, že mají složit zkoušku, nebo spíše budeme podporovat masivní výuku češtiny? Přiblížíme kurzy cizincům tak, že je přineseme až do komunit, nebo se spíše zaměříme na kurzy otevřené všem cizincům a podpoříme tak navazování vazeb a kontaktů i mimo komunitu, což je pro integraci klíčové?

Bez odpovědí na tyto otázky nevíme, které z vytvořených metodik a existujících vzdělávacích praxí jsou ve výuce češtiny pro cizince z hlediska státní politiky relevantní. A tak i přes zmíněné proinvestované miliony jako bychom pořád stáli na zelené louce a přemýšleli, co na ní postavit.

Budoucnost v rukou krajů

Jako blýskání na lepší časy lze vnímat vznik krajských center na podporu integrace cizinců. Jejich záměrem je rozprostřít alespoň základní výuku češtiny společně s dalšími službami do všech krajů ČR. Otázkou zůstává, jak pak bude tento záměr vypadat v praxi, jak kvalitní jimi organizované kurzy češtiny pro cizince budou a zda se tuto kvalitu podaří dlouhodobě udržovat.

Nejde totiž jen o to s dobrým úmyslem kurzy nabídnout, je třeba o ně dále pečovat. Kromě udržení kvality jde i o jejich další vývoj, který bude schopen reagovat na nové skutečnosti a potřeby – cizinců i české společnosti. Důležité je také zajištění návaznosti kurzů češtiny na další aktivity.

Valná většina z těch, kdo se angažují v oblasti integrace cizinců a češtiny pro cizince, se minimálně na jednom shodne: Výsledkem všech těchto snah by nemělo být jen jakési „odfajfkování“, že nyní máme v oblasti integrace jakž takž splněno. Naším skutečným cílem by mělo být především to, že si cizinci a společnost, ve které nyní žijí, navzájem porozumí.

Autoři jsou spolutvůrci konceptu tzv. nízkoprahových kurzů češtiny pro cizince a postgraduální studenti zaměřující se na imigranty, jejich pozice a jejich možnosti ve vzdělávání v České republice

Těžké dětství v cizině: příběh Čecha a Číňanky

Jing Lu: Ve škole mi nikdo nerozuměl

Je to tu všechno úplně jiný, to byl můj dojem, když jsme sem s rodiči před třinácti lety přijeli. Jako by rybu z mořský vody hodili do sladký, a plav. Zvyky, jídlo, barvy – v Číně je tolik věcí jinak! Zpočátku jsme ani nevěděli, jak se tu najíst. A všechny znaky ve městě, které oko automaticky čte, ucho poslouchá a mozek k nim přidává významy, to vše je ze dne na den pryč. Slova byly jen zvuky, co prošumí kolem...

Když jsme přijeli, bylo mi patnáct. Nevěděla jsem, jak se naučit cizí jazyk, roky jsem tápala a hledala dobrou metodu. O běžných věcech se nakonec nějak domluvit dalo, rukama, nohama nebo s obrázky, ale po nějaké době se nespokojíte s tím, že dokážete říct „chci cukr“. Chcete navázat přátelství, sdílet pocity – a na to má slova nestačila. Ani po pár letech jsem neuměla česky natolik, abych s někým vedla skutečný dialog. Dlouhé roky byla mým hlavním pocitem osamělost. Jako bych byla zabalená do nějaký záclony. Po dvou třech letech byla sice o něco průsvitnější, ale nemizela.

Strašně těžké to bylo ve škole. Nejhorší byla biologie nebo chemie, to názvosloví! Přece jen angličtina nebo ruština mají s češtinou aspoň něco společnýho, částečně strukturu, slova z latiny nebo řečtiny, ale čínština nic. Než jsem se vůbec začala cokoli učit, musela jsem si tu část učebnice vždy přeložit větu po větě, najít významy slov. A nejde jen o slova, ale i o gramatiku. Koncovky úplně mění význam. Tehdy nebyl ani středně velký česko-čínský slovník, internet byl v začátcích a já stejně neměla počítač. Zkoušela jsem se učit tu samou látku z čínských učebnic, ale nemohla jsem se v tom zorientovat, v Číně se učí něco jiného, a navíc jindy a jinak. Spoustu věcí jsem se musela nadřít mechanicky nazpaměť, kde to šlo, tam jsem si vytvářela myšlenkový mapy.

Život v tý době byl opravdu tvrdej chleba. Naši byli tehdy navíc oba hodně nemocní. Pamatuju si, jak jsem párkrát utekla ze školy, šla na Vyšehrad a jen chodila a brečela. Takovou situaci zvládnete, když jste všemu totálně otevření. To já jsem tehdy nebyla, byla jsem nešťastná a smutná. Už bych to nechtěla znovu zažít.

Petr Daníček: Záleží na tom, koho potkáte

Utekli jsme do Německa v šedesátém devátém, to mi bylo necelých osm. Měl jsem za sebou první třídu a naši řešili, co teď, když neumím německy ani slovo. Nikdo z nás neuměl. Měli jsme neuvěřitelné štěstí, že jsme ve škole narazili na ředitelku, která vystudovala speciální pedagogiku a osobně se mi věnovala. Prý než abych se v první třídě nudil jenom kvůli neznalosti jazyka, tak mě sama ráno doučovala. Usnadnila mi tím v mnoha ohledech život.

Po pár letech jsme se přestěhovali do Bavorska a tehdy mi nastaly problémy. Jeden učitel se na mě zaměřil a začal přesvědčovat moje rodiče i mě o mé neschopnosti – právě kvůli jazyku. Měl svoje představy o tom, jak se může, nebo spíš nemůže cizinec naučit německy. Dnes to beru s odstupem, ale tenkrát mě tenhle učitel ovlivnil do té míry, že jsem nakonec z toho gymnázia přestoupil na reálku. To v praxi znamená, že se na univerzitu můžete dostat jen komplikovaně, přes řadu dalších škol, což se mi nakonec povedlo, ale zbytečně mi to tu cestu ztížilo a prodloužilo. Nejhorší totiž je, když kromě jazykové bariéry musíte čelit ještě dalším zbytečným překážkám a váš život závisí na tom, zda se setkáte s ochotným učitelem, či nikoliv.

Oba texty vznikly na základě rozhovorů koordinátorek programu Migrace společnosti Člověk v tísni s čínskou herečkou Jing Lu a českým emigrantem, geofyzikem Petrem Daníčkem

Stát školám nepomáhá

Chybí peníze na výuku češtiny pro děti cizinců

MILAN VIDLÁK

Když se Jing Lu přistěhovala s rodiči z Číny do Prahy, bylo jí patnáct. Nikomu nerozuměla a nikdo nerozuměl jí. Společně se svou o šest let mladší sestrou nastoupily do čtvrté třídy základní školy. „Bylo to drsný,“ vypráví plynou češtinou dnes devětadvacetiletá Jing. „Vůbec jsem nevěděla, jak se učit, nikdo mi nepomohl najít systém.“

Podobně mluví i Češka vietnamského původu Thu Ha Nguyenová, která před sedmnácti lety přijela jako desetiletá s rodiči do Liberce a nastoupila tu do třetí třídy. „Musela jsem zapadnout do normální výuky, nikdo nebral moc ohledy, a když jsem něco řekla špatně, spolužáci se mi smáli.“

Obě mladé ženy nakonec svůj boj o vzdělání vyhrály: Jing loni odmaturovala na státním gymnáziu, Thu Ha dopisuje diplomovou práci na České zemědělské univerzitě. Začátky v české škole by si ale už zopakovat nechtěly.

Za těch sedmnáct respektive třináct let se toho ale v českých školách moc nezměnilo. Stovky dětí cizinců jsou stejně jako ony vhozeny do vody a nezbývá jim než napnout všechny síly, aby se neutopily.

Jedinou dobrou zprávou zatím je, že si na ministerstvu školství jejich situaci začali uvědomovat.

Pro radu se obraťte na ZŠ Meteorologická, vzkazují ministerští úředníci Foto Vladimir Krynytsky

Volejte řediteli

„Po řešení voláme už dlouho, ale zájem státu a pražského magistrátu je nulový,“ říká ředitel Základní školy Meteorologická v pražské Libuši Zdeněk Bělecký. Jeho škola stojí u vietnamského obchodního centra Sapa a s integrací dětí cizinců, především Vietnamců, má tudíž bohaté zkušenosti. Zkoušeli je nejprve zařazovat do tříd k mladším dětem, vytvářeli celé vietnamské třídy; nejvíce se ale osvědčily paralelní intenzivní kurzy češtiny a přítomnost asistentky – rodilé mluvčí hovořící česky, většinou studentky, která se dětem věnuje individuálně.

Vše samozřejmě závisí na tom, zda škola dosáhne na některý z grantů. Ne vždy se jí to podaří, někdy peníze vyčerpá už v prosinci… „My víme, jak s těmi dětmi pracovat, ale nemáme k tomu podmínky. Chtěli bychom, aby škola vykázala počet cizinců, které má, a podle toho dostala, co potřebuje, třeba prostředky na asistentku,“ vysvětluje Zdeněk Bělecký.

Ministerstva zabývající se integrací zatím nedošla tak daleko, aby podobný systém realizovala, expertízu pana ředitele ale evidentně uznávají. „Obracejí se na nás kolegové z jiných škol, že volali na ministerstvo, jak mají řešit vzdělávání cizinců, a tam jim prý říkají – zavolejte si na Meteorologickou.“

V posledních pěti letech nastupovalo do českých škol čím dál víc dětí „z letiště“. Česky neuměly ani ony, ani jejich rodiče, kteří měli navíc docela jiné starosti.

Hospodářská krize problémy cizinců ještě vyhrotila a natolik zvýraznila potřebu jejich integrace, že to stát probralo z letargie. Na integraci dětí ve školách zaměřilo loni ministerstvo vnitra takzvané emergentní (nouzové) projekty. Jeden z nich, pokrytý třičtvrtěmilionovou dotací, se realizuje například v Havlíčkově Brodě, kde žije početná mongolská menšina.

Impulzem k jeho vzniku byly hlavně fyzické útoky na občany Mongolska, pálení mongolské vlajky před radnicí či rasistické letáky rozdávané žákům a studentům ve školách. Město ve spolupráci s ministerstvem vnitra tedy zřídilo kurzy češtiny pro děti i dospělé a podpořilo například vzdělávání brodských učitelů.

Ministerstvo chce výuku zdarma

Novou koncepci vzdělávání dětí cizinců nyní vyvíjí ministerstvo školství. „Děti cizinců ze třetích zemí na rozdíl od dětí z ostatních členských zemí EU zatím podle zákona nemají nárok na bezplatné kurzy. To je z našeho pohledu neudržitelná a nespravedlivá praxe. Připravili jsme již legislativní návrh na změnu. Chceme, aby se výuka českého jazyka zdarma týkala všech dětí v českých školách,“ mluví o svém záměru Klára Laurenčíková, vrchní ředitelka sekce speciálního vzdělávání ministerstva školství.

Mladá úřednice, která léta pracovala v neziskovém sektoru, se domnívá, že státu dosud chyběla jasná vize a vědomí, jak prioritní téma integrace cizinců je. Prostředkem ke změně by měl být takzvaný Národní akční plán inkluzivního vzdělávání. Měl by školám dát možnost takové práce s dětmi, jakou si přeje ředitel ZŠ Meteorologická: individuální přístup, asistence pro děti, vzdělávání pro učitele, pružnější financování. Pro úspěch plánu je ale podle Kláry Laurenčíkové klíčová lepší spolupráce jednotlivých státních resortů a zapojení krajů a měst.

Autor je publicista

[MSMAFRA: LN_CTVRTEK-VYROBA <CTVRTEK_6> [LN_MORAVA -6] ... 29.04.10] Author:LN_ROUS Date:27.04.10 Time:14:10

Divadlo Archa zapojilo cizince do hry... Foto Vladimir Krynytsky

... naposledy v představení Pakosti a drabanti. Foto Vladimir Krynytsky

V Arše se cizinci dostali na scénu

Miran Kasem, Kurd původem ze Sýrie, je povoláním kadeřník a jinak hudebník, hráč na loutnu. Režisérka Jana Svobodová ho přivedla na scénu **divadla Archa**. V představení nazvaném Pakosti a drabanti, které mělo nedávno premiéru, hraje Kurda Džuana – tak trochu sebe.

JITKA POLANSKÁ

Alternativní divadlo je bezprostřední médium, které dokáže komunikační mezery mezi lidmi různých jazyků vyplnit gestem, hudbou, výrazem. „Pomáhá bořit ploty nepochopení," říká Jana Svobodová, která je autorkou sociálně-dramatických projektů Archy věnovaných cizincům a jejich soužití s takzvanou většinovou společností.

Zatímco záměrem *Tance přes plot*, který měl premiéru před dvěma lety, bylo podle ní „dát hlas cizincům", *Pakosti a drabanti* parodují chemickou reakci nesnášenlivosti, kterou v Evropanech vyvolává stále výraznější přítomnost imigrantů. U někoho ostrou a přímočarou, jindy zas zahalenou do lepkavé sentimentality. Cizince hra ponechává tajemné, takové, jaké je vidíme zvenčí, aniž bychom je znali. Kurd Džuan je oblečený tak, aby naplňoval stereotyp muže z Blízkého východu: růžová košile, bílé kalhoty a bílé špičaté boty. Můžeme si udělat malý test, jak to na nás působí. Zjistíme, že když svou vnitřní averzi dost dlouho bděle a upřeně pozorujeme, začne se rozplývat.

Kreativní integrace

Miran není profesionální herec a celý koncept i všichni účastníci divadelní hry – včetně diváků – se s tím musí vypořádat. Všechno se musí dělat trochu jinak, všichni si musejí vyjít vstříc. „Tahle komplikace ale přináší nakonec všem i radost a obohacení," říká scenáristka *Pakostů* Hana Andronikova. Divadelníci z Archy tak ve své dimenzi předvádějí kreativní přístup k integraci cizinců do společnosti, která je jinak v české praxi zatím jen upachtěným úředním nařízením.

„Chci přilákat lidi k věcem, které zajímají mě, a cizinci u nás přitáhli moji pozornost už před nějakými osmi lety," říká Jana Svobodová. Tehdy se z novin dozvěděla, že

Foto Vladimir Krynytsky

v jednom městečku místní lidé nechtějí v sousedství uprchlický tábor a hlasitě proti tomu protestují. „Udivilo mě, že o takových táborech nic nevím, a chtěla jsem to prozkoumat: kdo jsou ti uprchlíci a čím Čechům tak vadí?" Dlouho trvalo, než se divadelníci do táborů vůbec dostali, a pak ještě další čas, než s nimi jejich obyvatelé začali komunikovat. Příběhy nasbírané v uprchlických táborech se nakonec staly základem představení *Tanec přes plot*, které mělo premiéru před dvěma lety.

„V uzavřeném zařízení pro zajištění cizinců, takzvaném záchytu, jsou ženy a muži oddělení plotem," říká Hana Andronikova. „Stojí u něj a komunikují spolu. A jelikož jsou různých národností, překonávají tím nejen fyzickou, ale i jazykovou bariéru. Aby si porozuměli, zpívají, tančí, kreslí. Tam jsme viděli Mirana, jak pro potěchu žen na druhé straně plotu tančí – a hru o uprchlících jsme podle toho nazvali *Tanec přes plot*."

Divadlo v táboře

Životní role cizince v Česku není lehká a týká se to nejen uprchlíků, ale všech migrantů, které prozrazuje fyzická odlišnost a cizí přízvuk, na prvním místě samozřejmě těch z chudších zemí. Jednoduchá není ani role druhé strany – většinové společnosti, která si na imigranty musí zvyknout.

„Musíme se s cizinci naučit žít. A cizinci se musí naučit žít s námi," říká ředitel divadla Archa Ondřej Hrab v úvodu k *Pakostům a drabantům*. „Je to cesta plná nedorozumění, rozpaků, falešných očekávání, zklamání a konfliktů. Nemůžeme však čekat, že někdo za nás problémy vyřeší. Musíme se ptát sami sebe na své předsudky a otevřít se nové skutečnosti."

V 11.20 tě opouštím bylo představení, které Jana Svobodová spolu se svým divadelním týmem rozehrála před několika lety přímo v uprchlickém táboře v Bělé pod Bezdězem. Podle jejích slov „gigantický projekt" zatáhl do hry celý areál tábora, hrálo se v lese, v pokojích ubytovny – a hrály i desítky jeho obyvatel. Na osm představení se diváci do tábora sváželi autobusy z celých severních Čech. Na improvizovaných lavicích třeba zasedli i obyvatelé onoho městečka, kteří tak aktivně nechtěli mít tyhle lidi odjinud za sousedy.

A jak tam tak seděli a dívali se na „přičmoudlé" kluky, kteří se pod vedením performerů a muzikantů z týmu Jany Svobodové naučili krásně hrát na obří kuchyňské hrnce a teď to se zaujetím profesionálních hudebníků předváděli, jejich averze se možná pomalu začala rozpouštět…

„Nikdy by mě nenapadlo, že u cizinců jako tématu zůstaneme tak dlouho," říkají Jana Svobodová a Hana Andronikova. „Ale vzniklo nějaké spojení, ti lidé jsou tu spolu s námi dál a nás zajímá, co se bude dít. Nejde se od toho jen tak odstřihnout, je to součást našich životů."

Autorka pracuje jako koordinátorka programu Migrace ve společnosti Člověk v tísni

Umění je výraz osobní energie

PAVLA REDLOVÁ

Když mluvíte s **Chrisem Nguyenem**, máte pocit, že žije několik životů zároveň. Jak jinak by zvládl vystudovat malířství, sochařství, přírodní architekturu a design, žít a pracovat v řadě asijských a evropských zemí, projít desetiletým tréninkem v šaolinském klášteře, vyučovat bojové umění, stále umělecky tvořit a zároveň vést restauraci Malý Buddha na pražských Hradčanech? O svém umění, životě v Česku i nevyčerpatelném zdroji energie jsme s Chrisem Nguyenem mluvili na výstavě *Vietnam v Praze*, na které představuje čtyři svá díla.

Před budovou Muzea hlavního města Prahy stojí vaše socha, která je poutačem na výstavu Vietnam v Praze. Co znázorňuje?

Je to souboj draka a tygra, dvou opozičních sil zachovávajících existenci světa. Mimochodem, podle mě jde asi o první bambusovou sochu na světě. Bambus se používá na stavbách, v interiérech či při výrobě nábytku, nikoli v umění. Na výstavě mám ještě jeden objekt z bambusu. Jsou to šípy používané proti lodím Čingischána již v 11. století.

Věnujete se také malbě a kaligrafii, na výstavě je k vidění vaše malba tuší Jin-jang. Co je hlavním tématem vaší umělecké tvorby?

Umění je výraz osobní energie. Kaligrafií vyjadřuji svoje duševno. Leckdy musíte celý život trénovat techniku, ale momentální myšlenka, emoce je nakonec pro samotné dílo nejdůležitější. Maluji už skoro čtyřicet let a deset let jsem malířství studoval, pak jsem se také věnoval designu i buddhistické architektuře, nejdřív ve Vietnamu, potom ve Francii, v Tibetu i v Čechách, kde žiji již dvacet let.

A jste tu doma?

Oženil jsem se tady, je tu má rodina, a kde je moje láska, tam je i můj domov. Když se objeví problémy, láska mi dává energii. I když je třeba něco špatné, ještě to neznamená, že člověk musí odejít jinam. Já jsem se narodil ve válce a vím, co válka znamená. Přesto si myslím, že nejdůležitější je vždy stav mysli, přístup člověka k životu. Z mého pohledu je válka nebo bída jen odraz naší mysli.

O vietnamských umělcích v Česku se toho moc neví. Existuje tu vietnamská umělecká komunita?

Samozřejmě že tady v Praze jsou i vietnamští umělci. Není jich hodně, ale jsou tady. Často tu studují, například na VŠUP. Jako všichni umělci musí často řešit finanční problémy a uměleckou tvorbou se neuživí, tak se často věnují podnikání. Já na-

Jin-jang neboli Virus lásky. „Techniku je třeba trénovat dlouho, obraz je ale výsledek momentální myšlenky," říká Chris Nguyen. Foto Vladimir Krynytsky

příklad dělám design a vytvářím sochy přímo do bytů a obchodů. Zařizoval jsem interiéry několika restaurací a bytů a spolupracoval jsem při tom s českými architekty i řemeslníky. Respektuji životní situace, jak přicházejí, a hledám schůdné cesty. Nechci být závislý na svém egu. A chci, aby moje umění, moje dílo sloužilo lidem i v běžném životě.

Čemu se právě věnujete?

Hodně se teď zabývám feng-šuej a přírodním designem. Příroda má svůj design, který je tak dokonalý, že je zbytečné vymýšlet něco svého. Ale nejdůležitější je v mém životě meditace, ta mi pomáhá uskutečnit vše ostatní. Dodává mi energii, a když máte energii, můžete dělat vše, co chcete.

Autorka je koordinátorka programu Migrace společnosti Člověk v tísni

» Pozvánka

Výstava Vietnam v Praze boří zažité předsudky

Vietnamská komunita mění tvář české společnosti a hlavně Prahy. Týká se to jídla, módy, výzdoby interiérů, přírodní medicíny, ale i blogování. Výstava **Vietnam v Praze** (do 19. září v Muzeu hlavního města Prahy) vyvádí naši představivost ze známého prostředí tržnic, stánků i večerek a ukazuje nám obrazy jinak ukryté v soukromí vietnamských domovů nebo ve vnitřním životě komunity. Mnozí z nás zde poprvé uvidí tvorbu vietnamských umělců žijících v České republice. Autoři výstavy Karel Kučera, kurátor Muzea hlavního města Prahy, a Eva Pechová z Klubu Hanoi – občanského sdružení příznivců vietnamské kultury, připravovali výstavu rok. Sestavili česko-vietnamskou expertní skupinu, vymezili okruh témat výstavy a aktivovali síť kontaktů potřebnou pro získání exponátů. „Tradice a hodnoty našich vietnamských spoluobyvatel jsou vlastní i dalším zemím Dálného východu," říká sociolog a předseda Klubu Hanoi Jiří Kocourek. Místní vietnamská komunita tak pro nás představuje šanci poznat blíže kulturu dálněvýchodní Asie. jit

Mimořádná příloha společnosti **Člověk v tísni**, o. p. s., Šafaříkova 24, Praha 2. **Redakce:** Pavla Redlová, Jitka Polanská (ČvT). **Editor:** Lukáš Rous (LN). Příloha vznikla za finanční podpory **Network of European Foundations (NEF) – European Programme for Integration and Migration (EPIM)**.